

Natuurgebieden in West-Vlaanderen

Marc Geens • stafmedewerker milieu- en natuurbeleid, WES

Vlaams natuurreserveaat "De IJzermonding" te Nieuwpoort

West-Vlaanderen werkt en ontspant zich in een groene omgeving, of dat is toch de indruk die men krijgt wanneer men de provincie doorkruist. Doordat de provincie globaal is opgebouwd uit gronden die zeer geschikt zijn voor landbouw (klei en zandleembodem) werden deze dan ook intensief omgezet naar landbouwfuncties, wat maakt dat bos en natuur meestal teruggedrongen zijn tot minder geschikte gronden (armere of zeer natte grond). Ook verdere mechanisatie van de landbouw, verbeterde ontwateringmogelijkheden, en de toenemende economische activiteiten, inclusief toerisme, hebben de natuur vaak teruggedrongen naar deze voor de landbouw minder geschikte gronden. Toch komen vele natuurliefhebbers graag naar de provincie West-Vlaanderen.

In de rubriek REGIOSCAN bespreken we recente sociaal-economische statistieken vanuit een West-Vlaamse invalshoek. Waar mogelijk maken we een analyse tot op gemeentelijk niveau. Via grafieken of kaarten worden de cijfermatige gegevens in beeld gebracht. Daarnaast krijgt de lezer de nodige duiding aangereikt.

Met REGIOSCAN richten we ons tot alle sociaal-economische actoren die op provinciaal, subregionaal of gemeentelijk niveau actief zijn en de nieuwe statistieken vertaald wensen te zien in een West-Vlaamse context.

Op kaart 1 wordt een overzicht gegeven van alle natuurgebieden en -domeinen in de provincie. Zo zijn er de vochtige graslanden die vooral in de winter zeer veel weidevogels aantrekken, maar deze waterrijke gebieden herbergen ook tijdens de zomer een aantal interessante soorten. Ook de kust blijft een aantrekkingspool voor natuurliefhebbers. Hoewel de duingordel onder invloed van het toerisme zeer sterk is ingenomen door gebouwen, werden er nog een aantal plekjes behouden.

Beschermde gebieden

Onder impuls van plaatselijke natuurorganisaties werden her en der gebiedjes

beschermde, en geleidelijk aan werden ook de verschillende overheden een belangrijke speler. Op vandaag gaat men zelfs opnieuw gebieden zodanig inrichten (onder meer via natuurinrichtingsprojecten) dat de natuur zich daar opnieuw beter kan ontwikkelen. Vaak gaat dit lokaal ten koste van landbouwkundig gebruik, maar vaak ook wordt de landbouwer een belangrijke actieve medespeler als beheerder van deze terreinen. Tevens wordt vandaag een goede verwevenheid tussen natuur en recreatie nagestreefd, wat maakt dat bepaalde grotere natuurgebieden dan ook een bezoekerscentrum hebben, waar zowel de modale wandelaar of fietser terecht kan als de meer geïnteresseerde natuurliefhebber.

Natuurbeheer en recreatie

Wat betreft natuurbeheer zijn er verschillende spelers actief op het terrein. Zo beheert het provinciebestuur heel wat **provinciale domeinen** waar naast recre-

atie ook actief aan natuurbeheer wordt gedaan. Ook de **groene assen**, die vaak intensief gebruikt worden door wandelaars en fietsers, bieden heel wat mogelijkheden voor de natuur. Het gewest beheert via AMINAL¹ afdeling Bos en Groen enkele **bosgebieden**, daar waar afdeling Natuur instaat voor de **natuurgebieden en Vlaamse bezoekerscentra**. Ook gemeenten dragen vaak hun steentje bij aan het behoud of creatie van natuur, waarbij vooral de stadsrandbossen expliciet dienen te worden vernoemd. Als laatste zijn er natuurlijk de organisaties die natuurbehoud nastreven en die in West-Vlaanderen ook heel wat gebieden beheren.

Een aantal van deze gebieden is vaak beperkt toegankelijk onder begeleiding van gidsen die erg vertrouwd zijn met het gebied, andere zijn toegankelijk via enkele permanente paden, daar waar andere natuurgebieden zelfs beschikken over echte onthaalcentra met - vaak erg prachtig en educatief zeer te smaken - informatie voor zowel de modale recreant als de meer ge-

specialiseerde natuurliefhebber. Voorwaar een vaak nog onbekende mogelijkheid om eens te bekomen van het drukke werk! Wil je er liever met de fiets op uit, dan kan dat ook op enkele specifieke provinciale routes die vaak prachtig geïntegreerd zijn in het uitgebreide fietsroutenetwerk dat West-Vlaanderen doorkruist.

• Nuttige links:

- Domeinen van de provincie West-Vlaanderen: <http://www.west-vlaanderen.be/leefomgeving/domeinen/>
- Aminal Natuur + bezoekerscentra: <http://www.mina.be/natuur.html>
- Natuurgebieden Natuurpunt vzw: <http://www.natuurpunt.be> (kies natuurgebieden)
- Vereniging voor Bos in Vlaanderen: <http://www.vbv.be/>
- AMINAL Bos en Groen: <http://www.bosengroen.be/>

¹ Administratie Milieu,- Natuur,- Land- en Waterbeheer (eefmilieudministratie van de Vlaamse Overheid)

Provinciale domeinen

- 1 Zeebos
- 2 Fort van Beieren
- 3 Tillegem bos
- 4 Lippensgoed-Bulskampveld
- 5 Raversijde
- 6 'd Aertrycke
- 7 duinen Sint-André
- 8 Doornpanneduinen
- 9 Gaasbekeveld
- 10 Veld
- 11 Baliekouter
- 12 Sterrebos
- 13 Wallemote-Wolfenhof
- 14 Bergelen
- 15 Gavers
- 16 Gasthuisbossen
- 17 Palingbeek
- 18 Kemmelberg

Natuureservaten (Natuurpunt vzw)

- 29 De West-Vlaamse Scheldemeersen
- 30 Uitkerkse Polder
- 31 Duinen van de Middenkust
- 32 De Fonteintjes
- 33 Ter Doest
- 34 Kreen van Lapscheure
- 35 Romboutswerve
- 36 Oude stadswallen van Damme
- 37 Uitkerkse Polder
- 38 De Hellebeek
- 39 De Scherpenberg
- 40 De Sulferberg
- 41 De Broekelzen
- 42 De Blankaart
- 43 Sint-Donaaspolder

- 44 De Puidebroeken
- 45 Schuddebeurze
- 46 Warandeduinen
- 47 De Leiemeersen
- 48 De Zwaanhoek
- 49 De Vorte Bossen
- 50 Jobeekbosje
- 51 De Pilsse
- 52 De Vaarttaluds

Provinciale groene assen

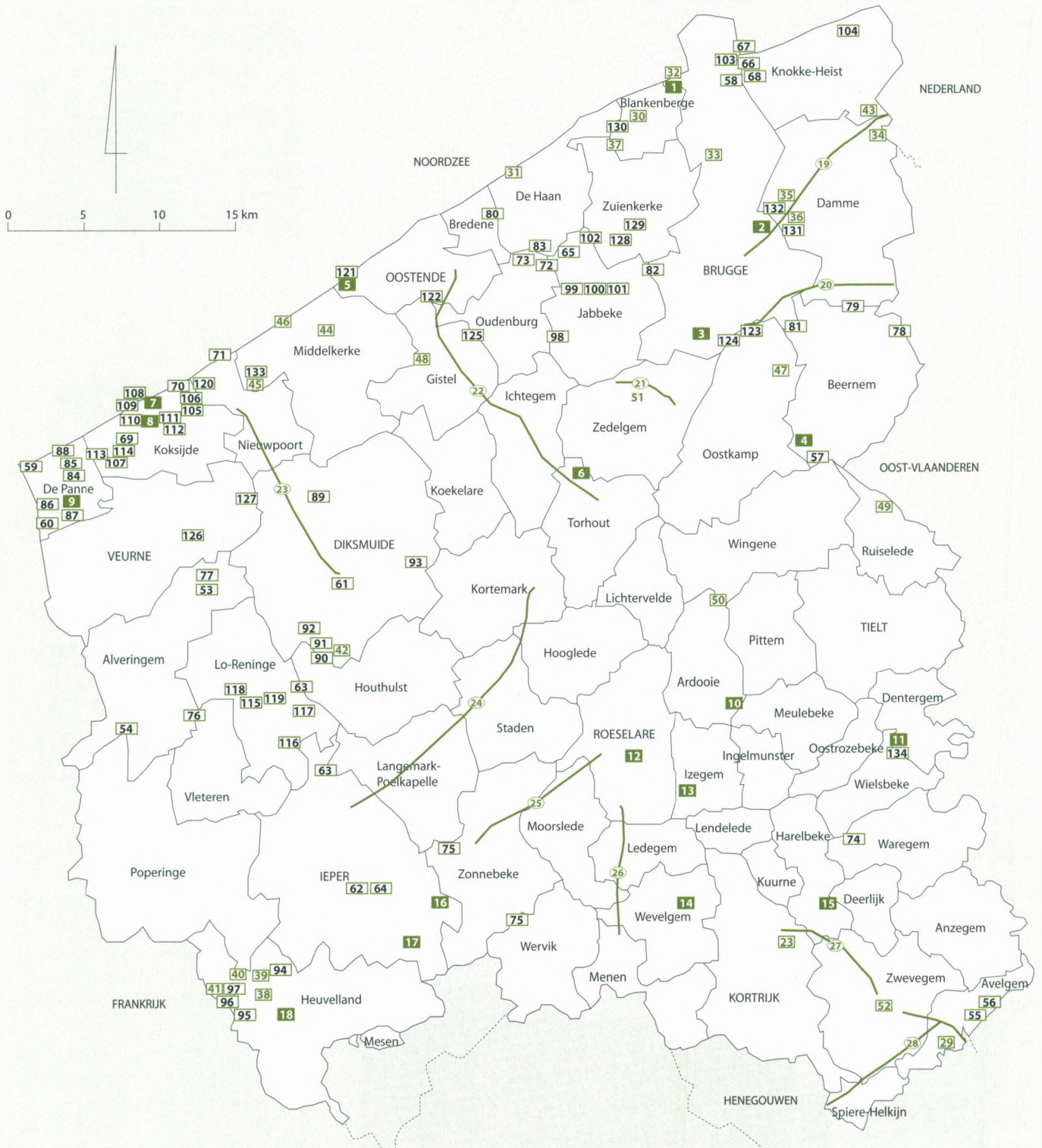
- 19 Damse vaart
- 20 Abdijen route
- 21 Vloetmerveldzate
- 22 Groene 62
- 23 Frontzate
- 24 Vrijbosroute
- 25 Zonnebeke-Moorslede
- 26 Keselbergroute
- 27 Trimaarzate (83)
- 28 Trimaarzate (85)

Gewestelijke natuurgebieden (eigendom en beheer)

- 53 Lovaart (trekweg)
- 54 IJzer (trekweg)
- 55 Avelgem-Waarmaarde-Kerkhove
- 56 West-Vlaamse Scheldemeersen
- 57 Lindeveld te Beernem
- 58 Kleiputten van Heist
- 59 De Westhoek
- 60 Zuidelijke duinzoom Adinkerke
- 61 Oude IJzerarm te Diksmuide
- 62 Kanaal Ieper-Komen
- 63 Kanaal Ieper-IJzer
- 64 Verdrongen weide

- 65 Cathille
- 66 De Sashulle
- 67 De baai van Heist
- 68 Vuurtorenweiden
- 69 Hoge Blekker
- 70 Ter Yde
- 71 IJzermondong
- 72 Schorreweide
- 73 Zwaanhoek
- 74 Leiemeersen te Desselgem
- 75 Fresenberg
- 76 Elzendamme Linkeroever
- 77 Komgronden van Lampernisse
- 78 Kallekensveld
- 79 Vallei van de bergbeek
- 80 d'Heye
- 81 Assebroekse Meersen
- 82 Lage Moere van Meetkerke
- 83 Schorreweide
- 84 Duinzoom Oosthoek
- 85 De Nachtegaal
- 86 Zuidelijke duinzoom Adinkerke
- 87 Garzebekeveld
- 88 Houtsagerduinen
- 89 Viconia-kleiputten
- 90 Hoeve Leeman
- 91 De Blankaart
- 92 Merkembroek-Woumenbroek
- 93 Handzamevallei
- 94 Scherpeberg
- 95 Eeuwenhout
- 96 Doevevallei
- 97 Galooivallei
- 98 De Hoge Dijken (Roksempot)
- 99 Schobbejak
- 100 Vaartdijk
- 101 Kwetshage
- 102 Kleine Moerbeiboom
- 103 Vuurtorenweiden
- 104 Zwinduinen- en Polder
- 105 Hannecartbos
- 106 Ter Yde Karthuizerduinen
- 107 Belvedere
- 108 Hooge duinen
- 109 Schipgatduinen
- 110 Doornpanne
- 111 Oostvoorduinen
- 112 Witte Burg
- 113 De Noordduinen
- 114 De Noordhoek
- 115 Hoflandbroek
- 116 Kemmelbeekvallei
- 117 Ieperleevallei
- 118 Westbroek
- 119 Broeken Noordschote-Reninge
- 120 Groenendijk
- 121 Raversijde
- 122 Zoutekreek
- 123 Mazelbeekbos
- 124 Steenbrugse bosjes
- 125 Noordhoek (kleiput Westkerke)
- 126 Rode Poort
- 127 Cardinaelshoeve
- 128 Mareweg
- 129 Loweg
- 130 Uitkerkse Polder
- 131 Pipeweg
- 132 Oude stadswallen van Damme
- 133 Schuddebeurze
- 134 Mandelvallei

Kaart 1
 Natuurgebieden en -domeinen, provinciale domeinen en groene assen in West-Vlaanderen

Bron: Provincie West-Vlaanderen, Minowa 2005, Aministr Afdeling Natuur West-Vlaanderen 2005, verwerking: WES